

De qui és i per a qui és la llengua?

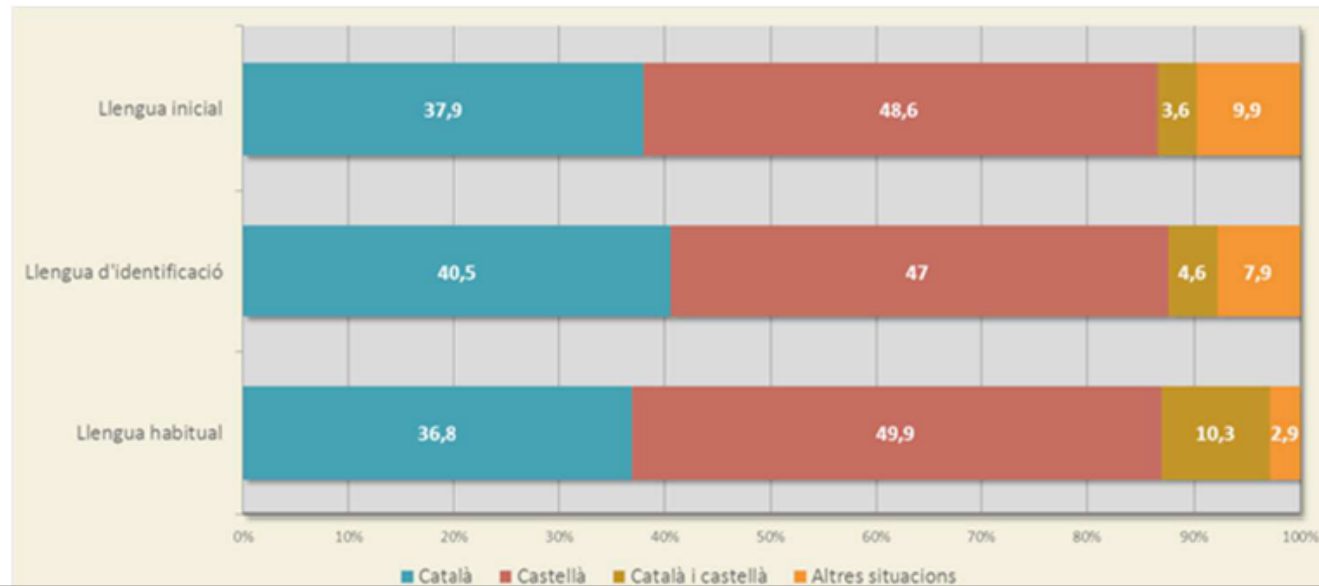
Joan Pujolar

V Jornada de Dinamització Lingüística

Palma 26/10/2021

Llengües a les Illes Balears 1/2

- L1: llengua inicial; LI: respon a la pregunta «Quina és la seva llengua?»; LH: respon a la pregunta «Quina és la seva llengua habitual?».

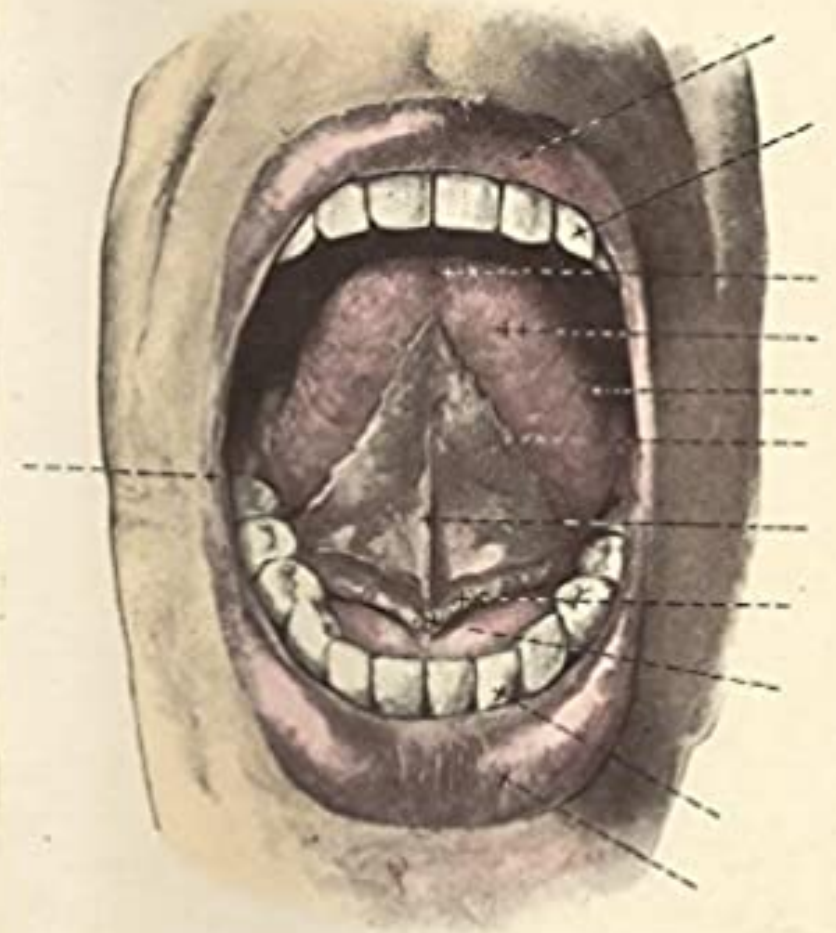
(Coneixement de català: entre el 74-89% segons l'edat)

Usos: iniciar converses

- Entre els enquestats que saben parlar en català, quasi **la meitat** (47,5 %) **l'utilitzen quan s'adrecen a un desconegut**, però prop d'un terç (31,6 %) diuen que no ho fan mai.

- Ninyoles: la diferencia cultural no provoca conflictes por si sola. Hi ha d'haver problemes estructurals (econòmics i de classe).
- **El conflicte orbita a l'entorn de la industrialització / modernització (Inicialment: País Basc i Catalunya)**

Rafael Ninyoles
**CUATRO IDIOMAS
PARA UN ESTADO**

Classes superiors / educades

LLENGUA X

Classes populars / poc o gens alfabetitzades

LLENGUA Y

Industrialització

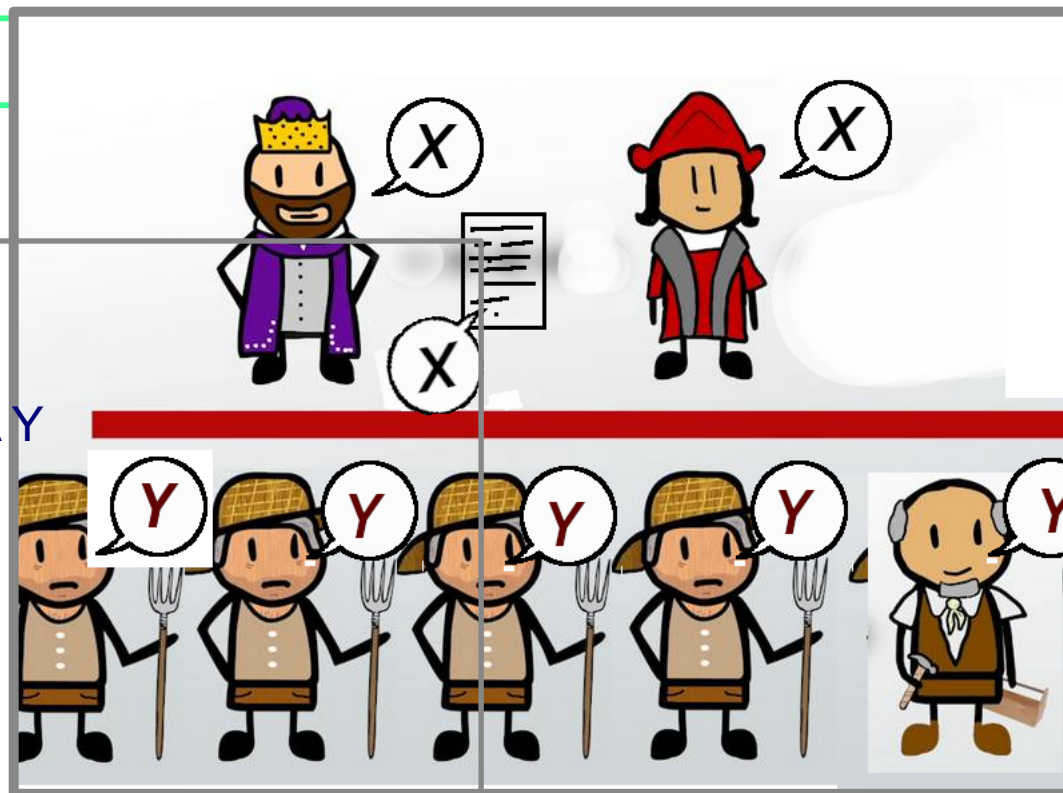

- Urbanització

- Urbanització

- Mobilitat de classe

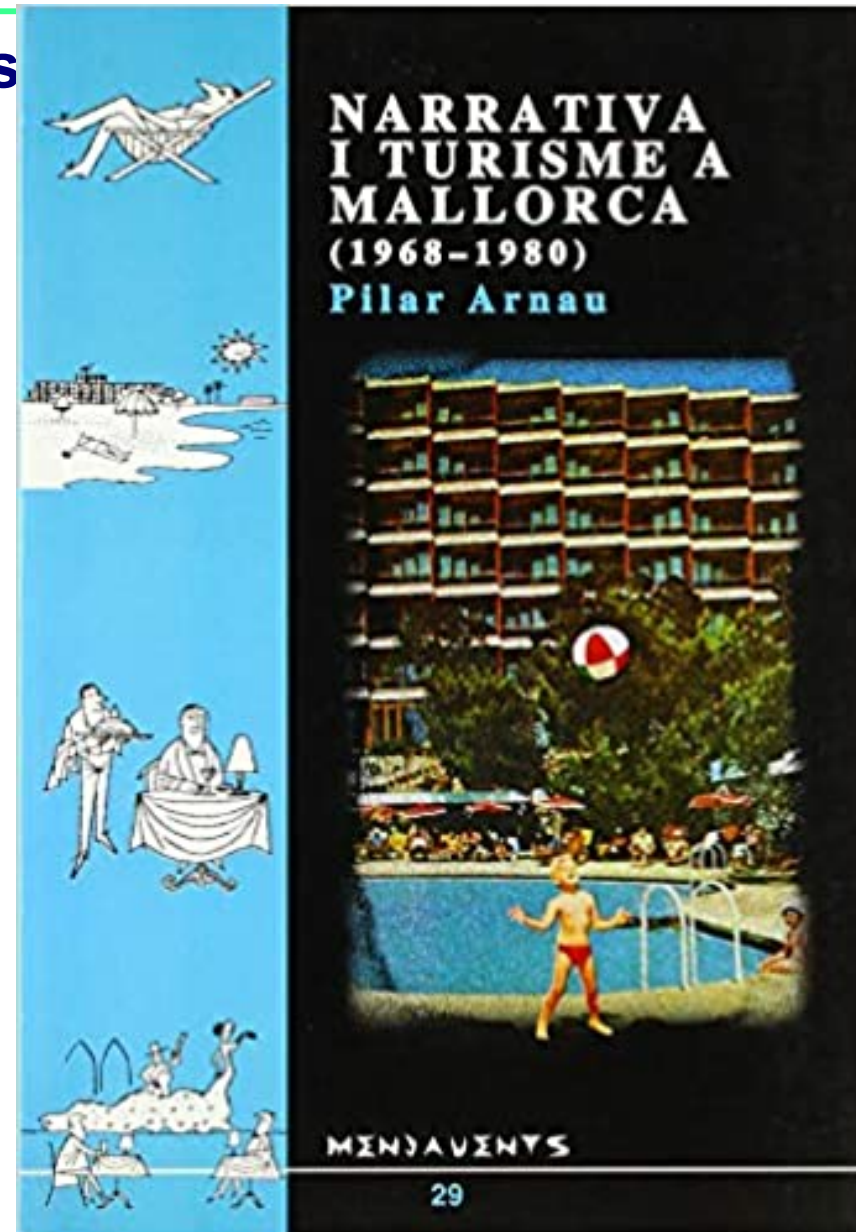
CONFLICTE LINGÜÍSTIC

Hipòtesi(s) d'història cultural de les Illes Balears

- Arrencada del Turisme de masses els anys 60.
 - Expansió dels serveis i canvi social.
 - Anys 80: Autonomia.
-
- - Besàvia (1918): poc temps a l'escola
 - - Àvia (1947): escola bàsica, alfabetització en castellà
 - - Mare i tieta (1977/1981): escolarització en català

(Santandreu, Assumpció (2010) Usos, comportaments i ideologies lingüístiques. Una família: cinc generacions. TFC. UOC)

LLENGUA X

LLENGUA? Y

X	Y
Llengua, idioma, codi, estàndard	Llenguatge, dialecte, patuès, garrotxí, parla, xapurrajat, cosa
Unificat, comú	Diversificat
Elegant, fi, quedar bé, educat.	Bast
Pràctic, útil	Maco, graciós
Universal, nacional	Particular, local, provincial
Formal	Informal
Varonil, masculí	Femení, efeminat
Públic	Privat

Distinció conceptual entre les **ideologies lingüístiques** modernes d'autenticitat i anonimat.

Allò que és autèntic es veu com l'expressió genuïna d'una comunitat o del "jo" essencial d'una persona. Aquesta ideologia de l'autenticitat situa el valor d'una llengua en la seva relació amb una comunitat particular. Dins d'aquesta lògica, s'ha de percebre una varietat de parla molt arrelada al territori social i geogràfic per tenir valor.

L'anonimat és el fonament ideològic de l'autoritat política de l'esfera pública d'intercanvi comunicatiu racional (...) el propi "públic" modern, com a espai social que genera un discurs públic comú, suposadament inclou tothom. És a dir, el públic desencarnat i desinteressat suposadament s'allibera de les limitacions **d'una perspectiva socialment específica** mitjançant un discurs racional, cosa que li permet assolir el que es considera una forma d'objectivitat superior i aperspectivada que es podria anomenar "una visió des d'enlloc."

SINGULAR AND PLURAL

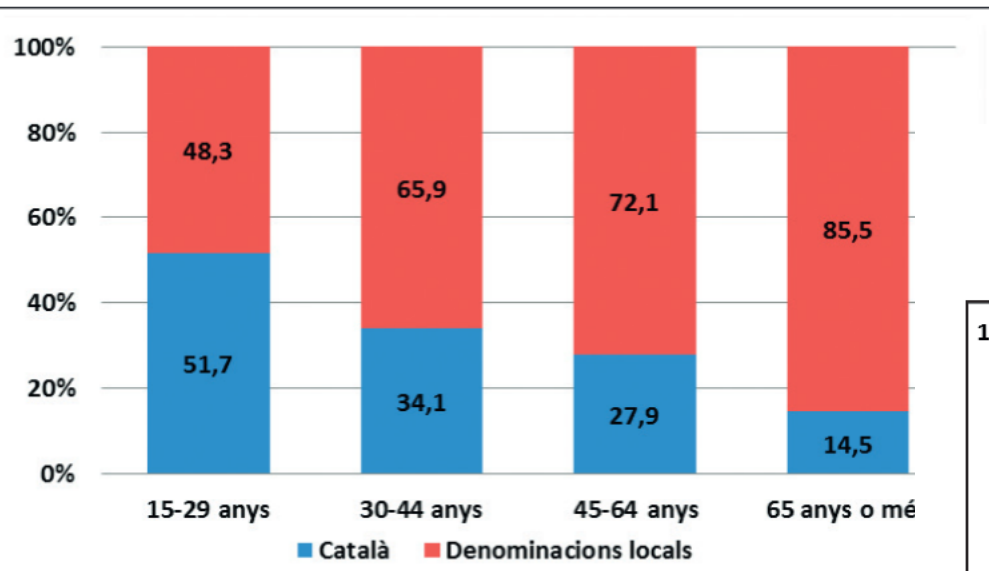
*Ideologies of Linguistic Authority
in 21st Century Catalonia*

KATHRYN A. WOOLARD

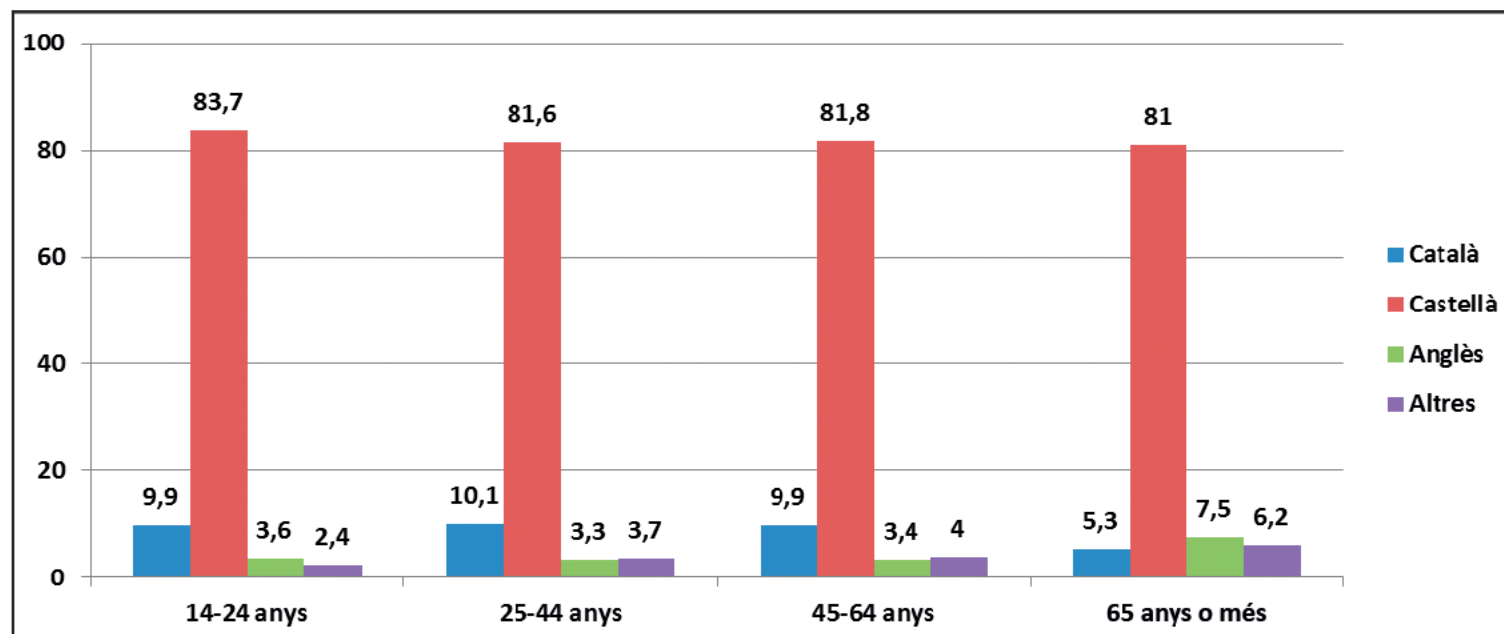
GRÀFIC 21

Nom que donen a la llengua segons l'edat (2014)

GRÀFIC 1

Mitjana d'utilització de llengües a Internet

Frases

- Si pretenem ser un reducte gal, això no és un conte
- En una multinacional no es considera normal parlar català i en fan una lectura política.
- Sóc de les que canvio al castellà amb molta facilitat (...) per respecte, però no sé quin respecte. Ho faig perquè em surt.
- Són molts anys que semblava que per parlar català t'havies de fer perdonar
- Quan em vaig posar el mocador fa uns anys, la gent es va posar a parlar-me en castellà, augmenten el to de veu.
- Rosa deia que el català no és una necessitat, però a mi m'han donat feines.
- Quan estàs a Catalunya, li parles català i l'acabaràs entenent.
- M'estimo les dues llengües però m'estimo més parlar català. Em contesten en castellà. No sé si és un menyspreu a la seva llengua o a nosaltres.

Identitat i subjectivitat

Els actes, els gestos i el desig produeixen l'efecte d'un nucli intern o d'una substància ... Aquests actes, gestos, representacions ... són performatius en el sentit que l'essència o identitat que pretenen expressar d'una altra manera són fabricacions elaborades i sostingudes a través de signes corporals i altres mitjans discursius.

Frantz Fanon: Le noir et la langue

Dans un groupe de jeunes Antillais, celui qui s'exprime bien, qui possède la maîtrise de la langue, est excessivement craint ; il faut faire attention à lui, c'est un quasi-Blanc. En France, on dit : parler comme un livre. En Martinique : parler comme un Blanc.

Le Noir entrant en France va réagir contre le mythe du Martiniquais qui-mange-les-R. Il va s'en saisir, et véritablement entrera en conflit ouvert avec lui. Il s'appliquera non seulement à rouler les R, mais à les ourler. Epiant les moindres réactions des autres, s'écoutant parler, se méfiant de la langue, organe malheureusement paresseux, il s'enfermera dans sa chambre et lira pendant des heures — s'acharnant à se faire diction.

La interseccionalitat

Intersectionality (Wikipedia)

La interseccionalitat és un marc analític per entendre com els aspectes de la identitat social i política d'una persona es combinen per crear diferents modes de discriminació i privilegis. El terme va ser conceptualitzat i encunyat per Kimberlé Williams Crenshaw en un document el 1989. [1] La interseccionalitat identifica múltiples factors d'avantatge i desavantatge. [2] Alguns exemples d'aquests factors inclouen gènere, casta, sexe, raça, classe, sexualitat, religió, discapacitat, aparença física, i estatura.

Urla, Jacqueline (2012). *Reclaiming Basque: Language, Nation, and Cultural Activism*. University of Nevada Press.

“... l'esment de les lluites per reparar la dominació lingüística ha estat sorprenentment absent de les animades discussions que tenen lloc avui sobre la naturalesa dels moviments socials, el poder, l'activisme cultural, el neoliberalisme i les formes estructurades de desigualtat. Ni un recent compendi molt reconegut sobre teoria dels moviments socials (Snow, Soule i Kriesi 2004) ni un recull sobre antropologia dels moviments socials (Nash 2005) fa cap referència a la revitalització del llenguatge. Quan no són totalment ignorats, els moviments de revitalització lingüística, particularment a Europa, pateixen la condescendència i l'estigma de l'associació amb el regionalisme o, pitjor encara, amb el nacionalisme ètnic divisiu i potencialment violent (Fishman, 1991; maig de 2001). Com a resultat, les lluites de revitalització de llengües, les desigualtats que aborden i els tipus particulars de discursos i estratègies que implementen encara no han estat plenament apreciats ni integrats en teoritzacions acadèmiques més generals sobre el multiculturalisme, els drets humans i les estratègies de protesta col·lectiva ". (Ibíd. 6)

REFERÈNCIES

- Castell, X., Melià, J., & Vanrell, M. del M. (2021). Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears: tres fonts de dades en relació. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 31, 165–190. <https://doi.org/10.2436/20.2504.01.184>
- Arnau, P. (1999). *Narrativa i turisme a Mallorca (1968-1980)*. Documenta Balear.
- Butler, J. P. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.
- Fanon, F. (1952). *Peau noire, masques blancs*. 1952. Editions du Seuil.
- Ninyoles, R. L. (1977). *Cuatro idiomas para un estado: el castellano y los conflictos lingüísticos en la España periférica*. Editorial Cambio 16.
- Santandreu, Assumpció (2010) Usos, comportaments i ideologies lingüístiques. Una família: cinc generacions. TFC. UOC.
- Urla, J. (2012). *Reclaiming Basque: Language, Nation, and Cultural Activism*. University of Nevada Press.
- Woolard, K. A. (2016). *Singular and plural: Ideologies of linguistic authority in 21st century Catalonia*. Oxford University Press.

Typical contexts of muda for Spanish speakers who grew up in Catalonia

- (Start of) primary school.
- (Start of) secondary school.
- University
- New workplace
- Couples/Partners
- Offspring

Extract 1

Alfonso: amb el que me'n vaig a viure a Barcelona és amb un dels que vaig conèixer als aiguamolls quan tenia dotze anys i per tant ja parlàvem català i per tant · és molt més fàcil · estic en un entorn que ningú me coneix · que ningú pot decidir quina és la meva llengua o vehicular i quina no · començo a parlar en català i ja està · quan torno a Girona ja hi estic acostumat i...

Alfonso: with the guys at the flat in Barcelona one of the guys I had already met at the moors (summer camp) when I was 12 and therefore we spoke in Catalan already and therefore it is easier. I am in an environment where **nobody knows me, nobody can decide what my language is or the language I use and I begin to speak in Catalan and that's it.** When I go back to Girona I have acquired the habit and...

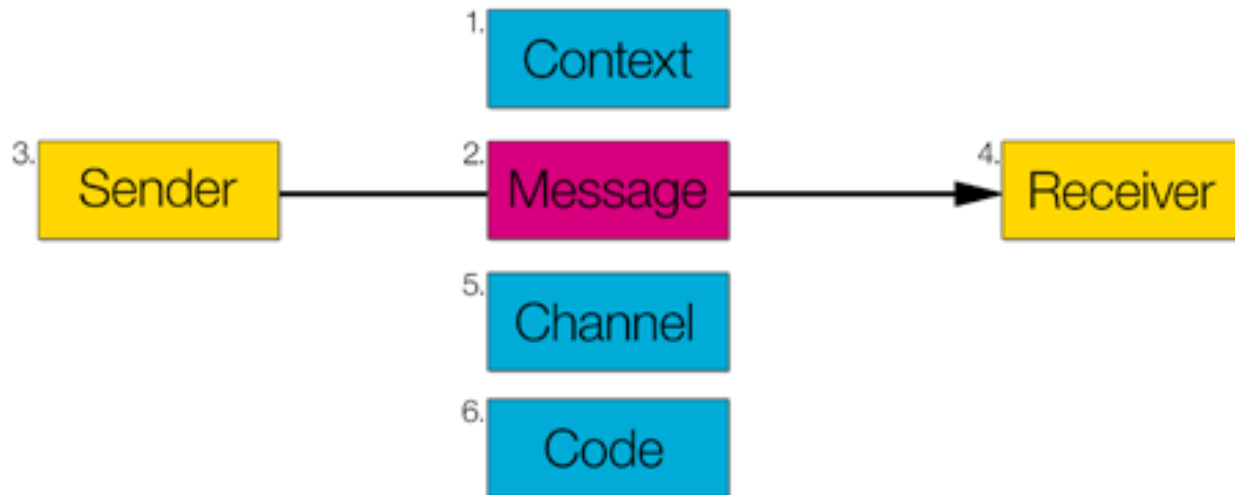
Extract 2

Marta: [...] I per exemple jo me'n recordo la meva primera classe de català precisament aquest record el tinc molt- molt fresc no[?] Eh- em van posar- van dir bueno · tu avui eh- has de seure en un altre lloc que no era el meu amb aquesta cantonada amb una nena que era àrab · que por- jo vaig co- mençar el curs ja amb quinze dies o així que portaven vale?

Mata: [...] And for example I remember my first class in Catalan precisely this remembrance I have that is very- very fresh, right? Er they put me- they said “Well... Today you er... shall seat in this other place which was not my place in that corner” with a girl who was Arab, so becau- I started the course after fifteen days it was that they had been at it, right?

[...] i amb les companyes que parlaven català a casa seva per exemple pues amb mi parlaven amb- parlaven amb- amb castellà [...] però clar · és molt difícil perquè és una llengua que encara que- que la conec més o menys bé però- a vere · sempre hi ha coses no[?] i- i- em sabia molt greu parlar-la ma- lament (...) i tinc unauna- una amiga que els seus pares són catalans els seus avis són catalans ella parla català a casa sempre · a la seva filla li parla català i amb mi per exemple, parlàvem castellà i jo sempre sofria molt

[...] And with my Friends who spoke Catalan at home for instance, well, to me they spoke- they spoke in Castilian [...] But, of course, it's very difficult because it is a language that even while- while I know it more or less well, but- let's see. There are always things right? And- and- I was very sorry to speak it ba- badly (...) and I have a a- a friend wose parents are Catalan whose grandparents are Catalan she speaks Catalan at home at all times. To her daughter she speaks Catalan and to me, for example, we spoke Castilian and I suffered a lot.

The linguistic subject in the language community

The hall of fame

